

Tuulikki Petäjänien kolumni

Ikävaikutusten arviointi tavoit- teeksi

**Tuulikki
Petäjänien**

18.12.2025 19:25

Vanhusasiavaltuutettu on ottanut tavoitteekseen ikävaikutusten arviointikriteerien laatimisen ja niiden julkistamisen ensi vuoden joulukuussa. Pari viikkoa sitten aiheesta pidettiin aloitusseminaari.

Ensimmäiseksi on huomioitava, että me ikäihmiset emme ole yhtenäinen ryhmä, vaan meitä pitää katsoa useammalta kantilta.

Tästä aiheesta
Tuulikki Petäjänien kävi
puhumassa myös meidän
ensimmäisessä
jäsentapaamisessa 22.1.2026.

Kun usein korostetaan, että ikäihmisiin panostetaan taloudellisesti paljon, olisi paikallaan ottaa myös meidän näkökulmamme huomioon.

Esimerkiksi tilastoissa ja kyselytuloksissa käytetään yläikärajoja kuten 79 tai 85 vuotta taikka esitetään eri ikäryhmät suurena joukkona, esimerkiksi 65–100-vuotiaitten ryhmänä. Lisäksi kyselyt saatetaan toimittaa vain digitaalisesti, jolloin osa ikäihmistä jää niiden ulkopuolelle.

Pitäisi siis miettiä, miten digitaidottomille tai digitukea tarvitseville taataan mahdollisuudet osallistua ja tulla kuulluiksi.

Myös tavanomaista selvästi heikommassa asemassa olevien iäkkäiden ja kaikkein iäkkäimpien näkökulmat jäävät helposti huomiotta niin tiedonkeruissa kuin päätöksenteon eri vaiheissa. Se että iäkkäät saavat päätöksistä tiedon, ei ole vastaus.

Valtiontaloudessa ikäihmiset nähdään useimmiten kulueränä. Sen vuoksi olin iloisen yllättynyt Helsingin Sanomien hiljattain julkaisemasta jutusta, joka käsitteli meidän senioreiden maksamia tuloveroja ja veronluonteisia maksuja.

Jutun mukaan me seniorit maksoimme näistä maksuista viime vuonna lähes 25 prosenttia. Meidän merkityksemme veronmaksajina on siten kasvanut merkittävästi.

Mitkä asiat sitten ovat meille ikäihmisille erityisen merkittäviä eli mistä asioista päätettäessä olisi tärkeää arvioida päätösten ikävaikutuksia?

Yksi vastaus löytyy vanhusneuvostoista annetusta laista. Siinä todetaan, että vanhusneuvostoissa käsitellään asioita, joilla on merkitystä ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, osallisuuden, elinympäristön, asumisen, liikkumisen tai päivittäisistä toiminnoista suoriutumisen taikka ikäihmisten tarvitsemien palveluiden kannalta.

Tämä luettelo antaa hyvät lähtökohdat ikävaikutusten arviointiin esimerkiksi oman kotikuntani Tuusulan ja Keusoten hyvinvointialueen päätöksiä valmisteltaessa ja tehtäessä.

Luetteloon sisältyvät asiat korostavat myös kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyön merkitystä.

Kaiken kaikkiaan ikävaikutusten arviointi auttaa tunnistamaan ja vähentämään ageismia ja ikäsyrjintää lainvalmistelussa ja päätöksenteossa.

Vanhusasiavaltuutetun tavoin myös eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on lausunnossaan pitänyt välttämättömänä, että yhteiskunnallisessa päätöksenteossa kiinnitetään erityistä huomiota ikävaikutusten arviointiin rakenteellisen ikäsyrjinnän vähentämiseksi.

Toivottavasti asiassa päästään eteenpäin niin, että meillä on viimeistään ensi vuoden joulukuussa valmis kriteeristö ikävaikutusten arvioinnille ja että se otetaan laajalti käyttöön kaikessa lainvalmistelussa ja päätöksenteossa niin kunnissa, hyvinvointialueilla kuin valtionhallinnossakin.

*Kirjoittaja on varatuomari,
seniorivaikuttaja Tuusulasta.*